

У свою чергу, прокурор зобов'язаний не пізніше трьох днів після отримання повідомлення про підозру особі разом із матеріалами дізнання або закрити кримінальне провадження, або повернути матеріали дізнавачу і подовжити строк дізнання, або звернутися до суду з обвинувальним актом, а при ознаках скоєння злочину направити провадження для проведення досудового слідства.

Суд, отримавши обвинувальний акт щодо вчинення кримінального проступку, має протягом 5 днів або у разі затримання підозрюваного у визначенні строки затримання призначити судовий розгляд. Якщо обвинувачений не оспорує встановлені обставини порушення і згоден з розглядом обвинувального акта, суд розглядає обвинувальний акт без розгляду у судовому засіданні за відсутності учасників судового провадження.

Підсумовуючи, хочеться погодитися з думками експертів, що Закон про кримінальні проступки дозволить слідчим більш ефективно працювати над кримінальними справами із категорією тяжких та особливо тяжких злочинів. Зазначимо, що Закон набирає чинності 1 січня 2020 року.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України. 2019. № 17. Ст. 71. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України, 2013, № 9–13. Ст. 88). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/uaaws/show/4651-17>.

Осадчий В. І.,

завідувач кафедри правосуддя Державного університету інфраструктури та технологій,
доктор юридичних наук, професор

ПРОБЛЕМА ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЇ ДОМАШНЬОГО АРЕШТУ

Домашній арешт полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби (ч. 1 ст. 181 КПК). Це створює для особи, щодо якої застосовано домашній арешт, певні обмеження, адже особа позбавлена можливості обирати місце свого перебування за власним розсудом. Крім того, відповідно до ч. 5 ст. 181 КПК, працівники органу Національної поліції з метою контролю за поведінкою підозрюваного, обвинуваченого, який перебуває під домашнім арештом, мають право з'являтися в житло цієї особи, вимагати надати усні чи письмові пояснення з питань, пов'язаних із виконанням покладених на неї зобов'язань, використовувати електронні засоби контролю.

Але при цьому потрібно пам'ятати, що особа вчинила злочин. І застосуванням до неї домашнього арешту досягається забезпечення кримінального провадження.

Вчинення завідомо незаконного домашнього арешту визнано злочином і за це передбачено покарання (ч. 2 ст. 371 КК). При цьому зазначимо, що в ч. 2 ст. 371 КК одночасно передбачена відповідальність і за завідомо незаконний домашній арешт, і за завідомо незаконне тримання під вартою. Тим самим підкреслено фактично однаковий рівень суспільної небезпеки за ці діяння. Покарання за них – обмеження волі на строк від 3 до 5 років або позбавлення волі на той самий строк.

Криміналізація завідомо незаконного тримання під вартою не викликає заперечень. Вчиненням цього діяння порушується одне з найважливіших прав людини – право на свободу. Особа ізолюється від суспільства, поміщується в специфічні умови, де піддається впливу встановленого порядку перебування.

При застосуванні ж завідомо незаконного домашнього арешту право на свободу особи також порушується. Але це порушення не тотожне порушенню, пов'язаному із завідомо незаконним триманням особи під вартою.

Домашній арешт, порівняно з триманням під вартою, є більш м'яким запобіжним заходом: особа не ізолюється від суспільства; більше того, особі може бути заборонено залишати житло не лише цілодобово, а і у певний період доби; до особи додому можуть приходити будь-які інші особи; сама вона, в разі нагальної потреби, безумовно, з дозволу, може відвідувати конче потрібні їй місця. Відповідно і засоби реагування за завідомо незаконне тримання під вартою та завідомо незаконний домашній арешт мають відрізнятись.

Суттєвою є різниця і в характері та ступені суспільної небезпеки завідомо незаконного домашнього арешту (ч. 2 ст. 371 КК) та незаконного позбавлення волі чи викрадення людини (ч. 1 ст. 146 КК). Судова практика застосування ст. 146 КК показує, що у разі вчинення злочину, потерпілий піддається моральним стражданям, до нього застосовуються погрози та насильство, чого, апріорі, не може бути при завідомо незаконному домашньому арешті.

Беззаперечно, завідомо незаконний домашній арешт – це протиправний вплив на особу. І за це діяння також належить реагувати. Наприклад, заходами, передбаченими відповідними дисциплінарними статутами. У випадку ж спричинення завідомо незаконним домашнім арештом особи істотної шкоди, настання тяжких наслідків, застосування насильства, погрози застосуванням насильства, застосування зброї, спеціальних засобів чи вчинення інших протиправних діянь – поведінку винного належить кваліфікувати за відповідними статтями КК. Наприклад, як службовий злочин.

Викладене дає підстави для висновку про декриміналізацію завідомо незаконного домашнього арешту.